

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

O, DIE GILLEGONNE !

Een portie deugnieterij in een voorspel
en twee bedrijven

door

Yvonne Waegemans

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2002

Nr.1044

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ZEVEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *O, DIE GILLEGONNE!* op te voeren moet de naam van auteur *YVONNE WAEGEMANS* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 1987 Toneelfonds J. Janssens/Yvonne Waegemans
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONEN :

=====

PELAGIE : Door reumatisch geplaagde rentenierster. Lijdt aan een zenuwtrek, af en toe een konijnachtige beweging met de bovenlip.

APOLLIEN : Haar zuster. Driekwart-dove kwezel. Aspirante-begijn.

GILLEGONNE : Ongepolitiseerd natuurkind. Rosse krullebol en kleding in de onmogelijkste kleurencombinaties. Een jonge dienstmeid. Spreekt dialect.

BABELIJN : Haar papegaai.

SIMPLICIE : Oude pastoorsmeid. Een beetje krom, een hoge rug, een rode snuifneus en een sliertige zwarte pruik. Ze draagt mitainetjes en een grote zwarte muts.

FIDELLE VODDENBEEN : Voddenraapster

ZUSTER ANTONIA : Een Klariske.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

TONEELSCHIKKING :

=====

Alles gebeurt in een woonkamer in kwezelstijl.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

V O O R S P E L

=====

PELAGIE(zit in haar leunstoel en houdt zich bezig met een handwerk).

APOLLIEN(zit aan tafel en naait een stuk op een versleten dweil. Voor haar ligt een geluidsversterker die ze gebruikt als haar doofheid ongewenst is. Slegend:). Pelezie... wat eten we morgen?

PELAGIE(kijkt haar aan van onder haar bril, mummelt een seconde en zegt onverschillig:) Och, da's mij gelijk.(blijft een poos opletend naar haar zuster kijken en merkt plots op:) Apollien, ik kan er toch geen kop aan krijgen, wat gij nu nog in dat begijnhof gaat verrichten!

APOLLIEN(zat ijverig aan de punt van een stuk koord te likken, dat zij in een grote paknaald wou wringen. Kijkt op,

Wobblief!

PELAGIE. Waarom ge nu nog (harder) begijn wilt worden?

APOLLIEN(tegen haar paknaald). Bèè, dat ben ik moe!

PELAGIE. Moe? Zo ineens?

APOLLIEN. Ik word er te brandig van.

PELAGIE. Brandig? Weet gij wel waarop gij antwoordt?

APOLLIEN. Ja-ja! Frikadellen met eiersaus.

PELAGIE. Ge hebt mij alweer niet verstaan!

APOLLIEN. Hoe...Ik vraag u wat we morgen eten, en ge zegt mij: van 't zwijn met wortels.

.. 4 ..

PELAGIE(proest het uit). Gij arme sloor, ge kunt het ook niet helpen, maar ge wordt zo doof als een pot.

APOLLIEN(geraakt). Gij arm schaap, ge kunt het ook niet helpen, maar sedert uw beroerte spreekt ge lijk een konijn!

PELAGIE. Ik moet loeien gelijk een koe vooral-
eer ge iets verstaat!

APOLLIEN. En ik moet mijn gezicht tegen uw ge-
vel hangen, wil ik iets horen!

PELAGIE(vergoelijkend). Kom hier, toe!

APOLLIEN(trekt met dweil en al, de koord nog
in haar mond, naar Pelagie). Wel?

PELAGIE. Waarom gaat gij eigenlijk naar 't be-
gijnhof?

APOLLIEN(staat een ogenblik verstomd). Hoe
durft gij zo lichtzinnig spreken over zulke
ernstige dingen?

PELAGIE. Moet ik het aanvragen per recommandé
als ik er over wil spreken?

APOLLIEN. Kromme Dree? Wat heeft die in de pap
te brokkelen? Hij is al twintig jaar dood!

PELAGIE. Aai, mijn muts!

APOLLIEN. Wel, als ge 't kost wat kost wilt we-
ten, luister dan goed.(zwaait de dweil onder
haar arm en steekt de paknaald onder haar
muts, telt op haar vingers.) Ten eerste, om-
dat ik daar eindelijk eens in vrede zal kun-
nen leven, en daar niet zal aangebruld wor-
den gelijk een stokdove. Ten tweede, omdat
ik daar zal eten wat ik wil, en niet wat uw
rheumatisme voorschrijft. Ten derde, omdat
ik zo lang en zo dikwijls naar de kerk zal

kunnen gaan als 't mij belieft, en ik mijn wees-gegroeten niet zal moeten inslikken, rap-rap, gelijk...rode pillen of zoiets. Ten vierde, omdat ik daar een schoon klein huizeke zal hebben, gemakkelijk om te kuisen. En boven mijn deurke laat ik schilderen: " In Sinte Apollonia ".

PELAGIE. Bloeit een ouw begonia.

APOLLIEN. Wablief?

PELAGIE. Niets. Ga voort.

APOLLIEN. Een, twee, drie, vier..en ten vijfde, omdat ik daar gemakkelijker mijn hemel zal verdienen dan hier.

PELAGIE. Ik had gedacht dat ge hem beter zoudt verdienen met mij geduldig op te passen, Apollien...

APOLLIEN. Op te passen? Wat valt er op te passen? Ben ik niet oud en wijs genoeg? Wat denkt ge wel?

PELAGIE. Och...als gij 't u maar niet berouwt.

APOLLIEN. Getrouwd?..Ik..getrouwd? Kinneke Jezus, sta me bij! Zie ik er zo werelds uit? Pelezie, ik geloof dat gij begint te missen! Ik ben altijd bang geweest van mansmensen, en vies daarbij...Brrr! Is er iets schoner dan de maagdelijke staat? Pelezie, Pelezie, ik ontsteek waarachtig een boezie opdat ge niet ketters zoudt worden in uw oude dag. Want da's nog gebeurd. En dat zijn er dan meestal die gaarne getrouwd waren, en die geen man konden krijgen. Die briesen dan tegen nonnekens en begijntjes, omdat ze zelf noch mossel noch vis zijn! (ontsteekt een kaars voor het beeld van Sint Antonius). Hei-

lige Antonius, patroon der verloren zaken,
mijn zuster Pelezie verliest haar kristelijk
verstand! Sta haar bij in haar nood!

PELAGIE(kwaad). Houd uw toot!

APOLLIEN. Wie is er dood?

(Er wordt gebeld. Een klein onnozel belletje,
dat zich weert als een kwaad hondje.)

PELAGIE. Er wordt gebeld.

APOLLIEN. Wablief?

PELAGIE(doet wanhopige belbewegingen). Heregod!

APOLLIEN. Wordt er gebeld?(sleift weg.)

(Men hoort in de gang roepen:)

GILLEGONNE. Ik ben de nieuwe meid. De...nieuwe
...meid!

APOLLIEN(verschijnt weer). Allez, 'k versta er
niets van, hoor! Er is daar een vrouwmens,
die heeft het almaardoor over een geit. Weet
gij iets af van een geit?

PELAGIE. Maar neen, gij schaap, dat is de
nieuwe meid, die vandaag moest komen.(roept)
De meid!

GILLEGONNE(verschijnt in de deuropening. Een
raar postuur. Een hoed met kleurige pluimen.
Bonte kleding. In de ene hand
een valies, in de andere een kooi met pape-
gaai en onder de arm een paraplu). Dat zeg
ik haar ook, juffrouw, maar ze heeft de eer
niet van mij nog te kennen, en er is aan mij
pertang nog niets veranderd, buiten mijn
hoed, en dat heb ik zelf gedaan.(zet hem af)
Als ge in alle handen goed zijt, newaar?

PELAGIE. Dat is zo. Ge zijt welkom, Gillegonne.

APOLLIEN. Ha ja, nu zie ik het ook. 't Is de nieuwe meid. Met die hoed waart ge precies een Indiaan.

GILLEGONNE(lacht). Hebt gij al ooit een rosse Indiaan gezien?

APOLLIEN. Hoe heet gij alweer?

GILLEGONNE. Gillegonne.

APOLLIEN. Wablief?

GILLEGONNE. Gil-le-gonne.

APOLLIEN. Miele... (twijfelend) Miele... domme? Maar da's een vloek?

GILLEGONNE(schatert). Ge moet de telefoon in uw oren laten leggen! Gillegonne!

APOLLIEN. Fielemonne?

GILLEGONNE. Ja-ja, 't steekt zo nauw niet!

APOLLIEN. Die naam staat niet in de almanak.

GILLEGONNE. 't Kan zijn, maar op mijn vaders trouwboekske staat hij toch en da's 't principaalste, newaar (tot papegaai) Babbelijn? Zeg ne keer goeien dag tegen de juffrouwen!

BABELIJN. Gierig pinneke!..Gierig pinneke!

PELAGIE. Wat zegt hij?

GILLEGONNE(tot Babbelijn). Zwijg, stouterik! (tot Pelagie) Tegen mijn vroegere madam riep hij altijd "Gierig pinneke!", ziet ge. Die was zo gierig dat ze haar man liet begraven met een hemd waar zijn achterste door stak.

PELAGIE. Maar Gillegonne toch!

GILLEGONNE. Is 't niet wreed? En dat beest

voelde dat, zie, hij is kolossaal openhartig,
hé Babbelijns?

BABBELIJN. Als 't mij aanstaat!

PELAGIE. Wat zijt gij van plan met dat beest?

GILLEGONNE. Hem hier ergens te zetten waar hij
goed zal staan.

PELAGIE. Wat?

APOLLIEN. Wablief?

GILLEGONNE. Ja zie, juffrouw, dat zijn de kon-
dities. Aanvaardt ge Gillegonne, dan krijgt
ge Babbelijns erbij. Zoniet...pakken we subiet
'ne retour per vapeur expres.

APOLLIEN. Wat zegt ge?

PELAGIE. Dat heb ik nog nooit gehoord.

GILLEGONNE. 'k Kan 't aannemen, juffrouw. Maar
ik moet Babbelijns in ere houden, da's mijn
plicht.

PELAGIE. Ha?!

GILLEGONNE. Ja, ik kreeg hem van mijn vrijer,
die was matroos op een schip, en hij is ver-
dronken, de sukkelaar. En Babbelijns is mijn
enig aandenken dat ik nog heb.

PELAGIE. Dus is uw...uw jongen gestorven.

GILLEGONNE. Ja. Spijtig genoeg.

PELAGIE. Dat wel...maar kom, ge zijt nog jong
genoeg, ge moet u niet zo vlug aan 't mans-
volk vastbinden. Dan hebt ge geen rust meer.

GILLEGONNE. Nee, maar veel plezier. Ge zult dat
ook nog wel weten van als ge jong waart, juf-
frouw.

PELAGIE. Maar Gillegonne!

APOLLIEN. Wat zegt ze?

GILLEGONNE. Ja-ja, ge moet gij een gewiekst vrouwmens geweest zijn, als ge jong waart!

PELAGIE. Toe maar, toe maar!

APOLLIEN. Fielemonne, ge moogt zo rap niet spreken, ge zijt precies een dorsmachine!

GILLEGONNE. Kurieus, hé? Dat zit in de familie, ziet ge!

PELAGIE. Welnu, Gillegonne, we zullen uw papegaai er maar bij nemen, en we zullen hopen dat we 't ons geen van beiden zullen moeten beklagen.

GILLEGONNE. Hoop doet leven, juffrouw.

PELAGIE. Maar voor zijn eten moet ge zelf zorgen.

GILLEGONNE. Zeker, juffrouw.

PELAGIE. Zet hem maar in die hoek daarginds.

APOLLIEN. Wat is dat?

GILLEGONNE. Astemblief, juffrouw. Babbelij, ge moogt hier blijven wonen, maar schone manieren hebben, hé manneke!

BABBELIJN. Pan 'ne snuif!

PELAGIE. Hij praat gelijk een kwajongen!

GILLEGONNE. Ge moet weten wie er zijn meesteres is, juffrouw!

APOLLIEN. Wat is dat met die papegaai? Hebt ge die gekocht, Pelezie?

PELAGIE. Die is van Gillegonne. Die blijft hier.

- 10 -

APOLLIEN. Hier?! Jamais!

PELAGIE. Och toe, dat brengt leven in huis.

APOLLIEN. Die hebben luizen!

GILLEGONNE. 't Is geen kieken, hoor!

APOLLIEN. Uit die hoek moet hij weg! Daar komt mijn grote heilige Theresia die ik gekocht heb!

PELAGIE. Zet die maar op uw kamer. 't Is hier al net een kapel.

APOLLIEN. Lieve Djezes! Nu moeten de heiligen al de baan ruimen voor heidense papegaaien!

BABBELIJN. Pinneke-just!

GILLEGONNE. Da's geen heidense papegaai! Zijn naam staat in de almanak, en ge kunt hem wijden als ge wilt. Ik zal hem een paternoster doen bidden en 't lof leren zingen, is 't genoeg?

APOLLIEN. Dorsmachine! (vouwt haar dweil zorgvuldig dicht.)

GILLEGONNE. Da's nog fijne broderie!

APOLLIEN. Ja-ja! Neem daar een leske aan! (verdwijnt)

BABBELIJN. Pinneke! Snuifneus!

PELAGIE. Ontkleed u maar, Gillegonne, 't zal wel in orde komen.

GILLEGONNE. Ontkleden doe 'k maar om te gaan slapen. (knipoogt) 'k Versta u wel, hoor! Ik en gij zijn er twee, dat zult ge beleven. (trekt haar mantel uit en doet haar valies open. Neemt er een paar pantoffels en een voorschoot uit) Zie, juffrouw, 'k heb alleen

't dagelijks gerief meegebracht. Mijn koffer zal onze Binooi volgende zaterdag wel brengen. Dan zal ik weten of ik 't hier kan uithouden of niet.

PELAGIE. Da's heel goed, Gillegonne. Och Heer, daar ligt ze.

GILLEGONNE. (heeft kans gezien haar valies te doen kantelen, zodat alles over de vloer verspreid ligt). Da's de tweede statie! Eerst in de gracht, bovenop ons, en nu hier! Al goed dat 't mijn koffer niet was!

PELAGIE. In de gracht, zegt ge? Met wie laagst ge dan in de gracht?

GILLEGONNE. Wel, met onze Binooi! We kwamen afgereden met de sjees, en ons paard schuift uit op een ajuinpel. 't Vloog met zijn poten in de lucht en de sjees kantelde mee. Ik lag goed en mals in een droge gracht, maar onze Binooi... (proest)

PELAGIE. Wat was er met Binooi?

GILLEGONNE. Die lag midden in de bramen, en zijn hele broek gescheurd!

BABBELIJN. Potverdikke!

PELAGIE. Toe maar, toe maar! En waar is uw broer nu?

GILLEGONNE. Hier rechtover in café Sint Franciscus. Hij is zijn scheur gaan dichtnaaien, en een pintje gaan drinken. Ik zei hem nog: "Kom toch mee in mijn post, de juffrouw zal u ook wel een pintje tappen!". Maar hij zei: "Zie dat uw juffrouw mij een pintje wijwater tapt, ge zoudt mijn duvel zien spartelen."

PELAGIE. Aanziet uw broer mij dan voor zo'n

wijwaterkwezel?

GILLEGONNE. Wel nee, maar da's zo'n kwibus, onze Binooi, die is zegvrij.

PELAGIE. Maar Gillegonne! Kwibus zeggen tegen uw broer!

GILLEGONNE(verbaasd). O, da's niets! Hij zegt dat van mij ook! En met reden! Da's bij ons een familiekwaal, ziet ge. Maar wij zitten daar niets mee gewrongen; hoor! Beter in 't zothuis dan in de bak, zeg ik zo. Beter zot dan ziek! Als 't maar geen kwaad zot is! Maar wij zijn allemaal plezierige zotten!

PELAGIE. Als ge 't zelf zegt...

GILLEGONNE. Waarom niet? Zotten die 't zelf weten, dat zijn geen kwaaien! Maar zotten die menen dat ze wijs zijn, daar is geen beteren aan!

PELAGIE. Gillegonne! Gillegonne!(schudt glimlachend het hoofd). Ik kan met u niet meegaan naar uw kamer, en Apollien roepen helpt toch niet. Maar ge weet de weg, en draag nu maar alles naar boven.

GILLEGONNE. Da's heel goed, juffrouw.(af. Men hoort haar zingen en fluiten.)

PELAGIE. Nu komt er leven in mijn kapel.(tot Babbelij) Wel, babbeleirke, hoe is 't?

BABELIJN. Goed voor de maag! Goed voor de buik! Zeven frank en half!

PELAGIE. Ge zijt ook een van de familie, gij!

APOLLIEN(komt binnen). Waar is ze nu?

PELAGIE. Boven.

APOLLIEN. Ge hebt hier wat in huis gehaald, gij!

Zo'n heidense tuit!

PELAGIE. Tracht haar te bekeren, hé?

APOLLIEN. Wachten van te verkeren? Ze zal er niet lang mee wachten! Da's van de soort die de mannen binnensmokkelt! Ge zult er nog wat mee beleven, gij!

PELAGIE. Dat moet ze dan doen terwijl ik weg ben, en gij uw kruisweg doet.

APOLLIEN. 't Is een halve gare!

PELAGIE. Die hebben soms een beter hart dan kwezels of begijnen!

APOLLIEN. En dat smerig ongedierte in ons huis! Ik zal hem eens een stukske spons geven, wacht maar!

PELAGIE(richt zich op, kijkt zeer kwaad en mum-melt zenuwachtig). Apollien, pas op!(dreigt met haar vinger) Pas op, zeg ik u! Ik kan kwaad worden, dat weet ge, hé? Straks gaat gij naar het begijnhof en laat mij hier alleen zitten. Gij neemt al uw heiligen mee, en maakt van uw huis een kerk als ge wilt. Maar dit is mijn huis, en daar maak ik een dieren-tuin van als 't mij aanstaat, begrepen?

APOLLIEN(kijkt ietwat verschrikt). 'k Versta u niet...

PELAGIE. Da's best ook. Ons Heer weet wat Hij doet.(gaat boos zitten handwerken.)

APOLLIEN(bekijkt haar van terzijde en sluipt de kamer uit.)

PELAGIE.(Ze blaast de aftocht.)

D O E K .

E E R S T E B E D R I J F.

=====

GILLEGONNE (is aan 't afstoffen. Ze zingt een of ander volksliedje). Babbelij, jongen, ik ben 't niet wijs. Zeg mij ne keer: wat gaan we doen?

BABBELIJN. Pak 'ne snuif.

GILLEGONNE. Daarmee is de zaak niet opgelost! Zullen we Binooi met de koffer laten komen of zullen we samen demitoer maken?

BABBELIJN. God zij dank!

GILLEGONNE. Vindt gij dat? Rechttuit gezegd, ik voel mij toch ook niet speciaal geroepen om hier met die twee Theresianen mijn leven te verslijten, hoor! Met Pelagie zou dat nog gaan, da's een goed hart, maar Sinte Apollonia...die doet me tandpijn krijgen!

BABBELIJN. Ter ere Gods!

GILLEGONNE. Wel bedankt! 'k Heb al genoeg afgebeten ter ere Gods! Ik zou liever ruzie maken met een viswijveke dan met een kwezel, gelooft ge dat? De ene zou u de huid vol schelden en u misschien op uw gezicht slaan, maar een kwezel maakt u kapot op haar duzend gemakken, en zonder dat ge 't weet. Zo gelijk een spin ...tot meerdere eer en glorie van God, en ons Lie'Vrouwke en de heilige Antonius.

BABBELIJN. Geloofd zij Jezus-Kristus!

GILLEGONNE. Ja jong, als ge 't heilig zot in u hebt, da's een kwaai microob. 't Schijnt dat ge daar moeilijk van geneest. En zo'n schepsel meent, als ze dood is, dat ze de hemel zal binnendrijven, met haar subtiel ach-